

Terénní a komunitní sociální práce

2019

Práce s komunitou jako prostředek rozvoje společnosti

**ROVINA OBČANSKÁ A
SOCIÁLNÍ PODPORA**

Velká výzva ke společnosti

- Práce s komunitou
- Komunitní život
- Komunitní projekt
- Komunitní plánování
- Komunitní škola
- Občanská společnost
- Komunitní pracovník
- Sociální pedagogika a komunitní práce
- Šance pro společnost

Souvislosti

- **S přeměnou společnosti**
  - **S krizí společnosti**
- **Se sociálními patologiemi**
  - **S krizí hodnot**
  - **S ageismem**
- **Se světovou politikou**
  - **S inkluzí**
  - **Se vzděláním**
  - **...**

Stručný vhled do terénní a komunitní sociální práce

**GRINVALSKÝ, GULOVÁ,
RÁCOVÁ, 2019**

- Kvalifikovaná a účinná terénní sociální práce je založena na důvěře a spolupráci mezi klientem a sociálním pracovníkem.
- Terénní sociální pracovník přichází za klienty přímo do jejich prostředí, zjišťuje okolnosti jejich problémů u nich doma, ve škole, na úřadě, v zaměstnání atp.
- Věnuje jejich případu podstatně více času, než si to mohou dovolit úředníci ze svých kanceláří.

- Tato služba nabízí přístup ke klientům, kteří nejsou motivováni ke změně ve své rodině a ve svém okolí.
- *Velkým přínosem je vyhledávání těchto klientů, kteří z různých důvodů sociální pracovníky nekontaktují, přestože mají řadu problémů, například s bydlením, s nezaměstnaností atd. (Řezníček, 1993).*

- Základním cílem terénní sociální práce je poskytnout lidem žijícím v sociálně vyloučených lokalitách/ghettech pomáhajícího pracovníka — poradce, průvodce, mediátora, organizátora, komunitního plánovače, autoritu.
- **Po vstupu do lokality pracovník nabízí své služby, analyzuje situaci v místě, zjišťuje možnosti zlepšení celkové situace, propojuje své služby s ostatními sociálními službami v regionu.**

- Neformálními schůzkami s lidmi z ghetta si buduje pozici respektovaného poradce, o jehož službách vědí všichni nebo alespoň většina zdejších lidí.
- Stanovuje pravidla, kdy a kde je k zastižení pro konzultace, v ideálním případě má pro tytu účely k dispozici kancelář přímo v sociálně vyloučené lokalitě.

Streetwork

- Další metodou, která již přímo souvisí se sociální pedagogikou, je streetwork, sociální pracovník pohybující se v prostředí zejména sociálně znevýhodněných skupin, především dětí a mládeže.
- Smyslem jeho práce je mimo jiné infiltrace do problémové skupiny a nabídnutí jiné životní alternativy jejím členům, kteří se nalézají jednak v období dospívání, ale současně také ve složitých podmínkách „ulice“, která není optimálním prostředím pro výchovu.

- Důležitou součástí je tedy nabídka „jinak (řekněme hodnotněji) stráveného volného času“ v přijatelnějším prostředí například nízkoprahových zařízení pro děti a mládež na sídlištích, na periferiích měst atd.
- *V některých aspektech se jedná o různé aktivity přímo na ulici, v prostředí nejružnějších aglomerací větších měst (Bednářová, Pelech, 2003).*

Komunitní práce

Jedna z nejprogresivnějších se rozvíjejících metod je komunitní práce, kdy se sociální práce vysloveně přesunuje do problémových oblastí a jejím smyslem je vytváření komunit, místa, kde člověk může získávat emocionální podporu, ocenění a praktickou pomoc v každodenním životě (Kraus, 2008).

- Komunitní práce má své historické zakotvení zejména v aktivitách Samuela Barnetta v prostředí londýnských periférií a následně její aplikace do prostředí velkých měst spojených s problematikou obrovských chudinských čtvrtí, kde se hledá řešení v oblasti multirasové a sociální spravedlnosti atd.
- *Pracovník působí přímo v prostředí samotné komunity, metodu prohlubuje řada služeb zaměřených na různé skupiny (například nízkoprahová zařízení, poradenské centrum, rozvoj školy jako komunitní organizace a další).*

- Komunitní pracovník žije uprostřed konfliktů a napětí, umí naslouchat, podporovat jednání skupin, pomáhat v zapojení.
- Součástí jeho práce je také schopnost napsat projekt, ukončit činnost a připraveným občanům předat kompetenci. Kvalitní naplnění komunitní práce předpokládá dobrý komunitní projekt, který obsahuje ideu a její realizování.

- Komunita je místo, kde člověk může získávat emocionální podporu,
- *cenění a praktickou pomoc v každodenním životě.*
- Komunitní práce se dělí na občanskou, výcvikovou, terapeutickou a spirituální (Kraus, 2008).

- **V oblasti komunitní práce je velký prostor pro prolínání nejrůznějších sociálních a pedagogických profesí, podle toho, kdo je cílovou skupinou.**
- **Výrazná spolupráce se zde nabízí mezi sociální prací a sociální pedagogikou.**

Práce s rodinou jako důležitá součást terénní a komunitní práce

- *Angažovanost státu do situace rodin nejen prostřednictvím sociální práce, ale i sociální politiky.*
- *V rámci sociální práce orgány státu reagují na problematickou situaci v rodině, která může ohrožovat dítě a jeho výchovu.*

- Dítě může být ohroženo konfliktem rodičů během rozvodu nebo tím, že rodič neplní další povinnosti vyplývající ze zákona (např. neplatí výživné).
  - **Dále orgány státu reagují na skutečnost, že se dítě nebo mladistvý provinili proti zákonu nebo že je dospělý člen rodiny ohrožen psychickým nebo fyzickým týráním.**
- Státní i nestátní instituce jsou zřízené proto, aby pomáhaly dospělým řešit jejich manželské a rodinné problémy.

- Důležité jsou také instituce, jež poskytují poradenství rodičům, kteří mají výchovné nebo výukové problémy s dětmi.
- **Sociální pracovník by měl vnímat kulturní a hodnotovou orientaci rodiny a uspokojení jejich potřeb.**
- Zásadní je kvalita vztahu k dětem a hodnocení vývoje dětí a také vztahy všech členů rodiny k sobě navzájem.
- **Dále je nezbytné posuzovat vazby rodiny ke škole, k zaměstnavatelům rodičů a k dalším institucím. Významná je také sociální síť rodiny, jejich vazby, perspektivy a spokojenost.**

Občanská komunitní práce

- Práce s komunitou v kontextu celé společnosti může nepřímo/přímo zmírňovat sociální problémy jedinců, rodin, skupin...fenomén spolků, kroužků, aktivistů, hnutí...

- **Součástí řady projektů a výzev je práce s komunitou**

- **FENOMÉN PROJEKTŮ A PROJEKTOVÁNÍ**

Konkrétní zkušenosti

- Příklad Jihomoravského kraje
- Sociální a rodinná politika – dotace
- Příklad projektu rozvoje komunity I.
- Navazuje výuka odborníků z praxe – Mgr. Grinvalský, Mgr. Rácová